

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248103

รายงานวิจัย

เรื่อง

การสำรวจศักยภาพพื้นที่แก่งละว้าเพื่อรองรับงานวิจัยและพัฒนา
แบบบูรณาการของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

(A Survey on Kang Lawa Potential to Formulate on Integration
of Research and Development Works for Khon Kaen University)

คณะผู้วิจัย

นางสาวสุณีย์	กวิศราศัย
นายวรนนท์	บุญนาค
นายกฤตกร	กล่อมจิต
นายบุญเลิศ	มรกต
นายวีระยุทธ	โพธิ์ศรี
นางปัฐณดา	นามพิลา

งานวิจัยนี้ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย ประเภททุนอุดหนุนทั่วไป ประจำปี 2552
จากฝ่ายวิจัยและการถ่ายทอดเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สิงหาคม 2553

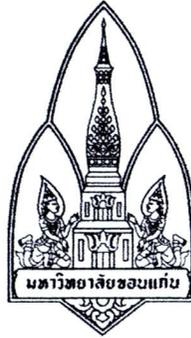
600252696

248103

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

248103

รายงานการวิจัย

การสำรวจศักยภาพพื้นที่แก่งละว้าเพื่อรองรับงานวิจัยและพัฒนาแบบบูรณาการ
ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

(A Survey on Kang Lawa Potential to Formulate on Integration of Research
and Development Works for Khon Kaen University)

คณะผู้วิจัย

นางสาวสุณีย์	กวีศราศัย
นายวรนนท์	บุญนาค
นายกฤตกร	กล่อมจิต
นายบุญเลิศ	มรกต
นายวีระยุทธ	โพธิ์ศรี
นางปุณณภา	นามพิลา

งานวิจัยนี้ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยประเภทอุดหนุนทั่วไป ประจำปี 2552
จากฝ่ายวิจัยและการถ่ายทอดเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สิงหาคม 2553

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ ฝ่ายวิจัยและการถ่ายทอดเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ได้จัดสรรทุนอุดหนุนโครงการวิจัย ประเภทอุดหนุนทั่วไป ประจำปีงบประมาณ 2552 ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถดำเนินงานวิจัยได้อย่างราบรื่นตลอดโครงการ

ขอขอบคุณคุณกิตติธัช เทพหัสติน ณ อยุธยา สำนักงานชลประทานที่ 6 จังหวัดขอนแก่น คุณสุรชัย เขียมระหงส์ นิติกร สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น ปลัดอำเภอบ้านแฮด และ ปลัดอำเภอบ้านไผ่ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถวางแผนดำเนินงาน และเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบทุกพื้นที่

ขอขอบคุณนายประดิษฐ์ ทองหาร กำนันตำบลโคกสำราญ นายสุรพงษ์ วงษ์ชาติ กำนันตำบลเมืองเพีย นายดำรง มูลกัน กำนันตำบลบ้านไผ่ ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านต่างๆ รอบแก่งละว้า ได้แก่ บ้านโคกสำราญ หมู่ 1, 11, 14 บ้านดอนปอแดง หมู่ 5, 16 บ้านหนองหัวช้าง หมู่ 8 บ้านเป้า หมู่ 3 บ้านโนนละม่อม หมู่ 4 บ้านธาตุ หมู่ 5 บ้านป่าแดง หมู่ 6 บ้านเมืองเพีย หมู่ 1, 2, 8 บ้านหนองนางขวัญ หมู่ 9 บ้านละว้า หมู่ 5, 6, 10 บ้านคามวารี หมู่ 14 และ บ้านชีกกคือ หมู่ 7, 13 ตลอดจนนายรัตติพงศ์ อุปันันท์ อาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้าน รวมทั้ง ผสส. อสม. ผู้นำสตรี/กลุ่มแม่บ้าน/กลุ่มอาชีพ ประชาชนชาวบ้าน และประชาชนในท้องถิ่น ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลต่างๆ ทั้งการสัมภาษณ์เจาะลึกและร่วมสนทนากลุ่ม ทำให้คณะผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่องานวิจัย

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ ศาสตราจารย์นายแพทย์สุทธิพันธ์ จิตพิมลมาศ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และรองศาสตราจารย์ รวี หาญเผชิญ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารของสถาบันวิจัยและพัฒนา ที่ได้ให้กำลังใจและสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยอย่างดียิ่งตลอดมา จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และท้ายสุดนี้ขอขอบคุณนายภูมิภักดิ์ พิทักษ์เชื่อนขันธุ์ นางเบญจมาศ บุรณสรรพค์ นายสมหวัง ทองนำ และนายสิริชัย กิติกำจร ที่ได้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกต่างๆ อันเป็นประโยชน์ตั้งแต่เริ่มดำเนินงานวิจัย จนกระทั่งงานวิจัยแล้วเสร็จไปด้วยดี

คณะผู้วิจัย

สิงหาคม 2553

บทคัดย่อ

248103

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและประเมินศักยภาพพื้นที่แก่งละว้าในการรองรับงานวิจัยและพัฒนาการแบบบูรณาการของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีระยะเวลาดำเนินงาน 1 ปี นับตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2552 เป็นต้นมา

โครงการวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านต่างๆ ที่อาศัยอยู่ติดกับแก่งละว้า อันได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้นำสตรี ผู้นำเยาวชนและชาวบ้านสำหรับหมู่บ้านที่อยู่รอบแก่งละว้า ซึ่งอยู่ในเขตตำบลและอำเภอต่างๆ ในจังหวัดขอนแก่น มีดังนี้

ตำบลโคกสำราญ อำเภอบ้านแฮด ได้แก่

- บ้านโคกสำราญ หมู่ 1, 11, 14
- บ้านดอนปอแดง หมู่ 5, 16
- บ้านหนองหัวช้าง หมู่ 8

ตำบลบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ ได้แก่

- บ้านเป่า หมู่ 3
- บ้านโนนละม่อม หมู่ 4
- บ้านธาตุ หมู่ 5
- บ้านป่าแดง หมู่ 6

ตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ ได้แก่

- บ้านเมืองเพีย หมู่ 1, 2, 8
- บ้านหนองนางขวัญ หมู่ 9
- บ้านละว้า หมู่ 5, 6, 10
- บ้านคามวารี หมู่ 14
- บ้านซีกกค้อ หมู่ 7, 13

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ทั้งที่เป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากนั้นได้นำข้อมูลจากการศึกษาไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ จากการศึกษาพบว่า

1. ชุมชนแก่งละว้าทั้ง 20 หมู่บ้าน ใน 3 ตำบลดังกล่าว มีศักยภาพที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น สามารถเข้าไปดำเนินการวิจัยและพัฒนาได้ทุกภาคส่วน เพราะชุมชนแก่งละว้า ไม่ไกล

248103

จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายมาก เหมาะสมกับการเป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งปฏิบัติการทางการวิจัยและพัฒนาได้หลายด้าน อาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น อีกทั้งชาวบ้านให้การต้อนรับการวิจัยและรอกการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. กิจกรรมโครงการพัฒนาในชุมชน ที่ดำเนินงานอยู่ในแต่ละชุมชน เป็นกิจกรรมที่ชาวบ้านมีความขยันขันแข็ง กระตือรือร้น สร้างการมีส่วนร่วม และดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ มีปัญหาบ้างในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอาชีพ ที่ขาดโอกาสในการพัฒนาและขยายด้านการตลาด อย่างไรก็ตาม หากมีหน่วยงานหรือนักวิชาการเข้ามาช่วยฝึกอบรมอาชีพหรือเทคนิควิธีการผลิตสินค้าให้มีความสวยงาม/มีมาตรฐาน ก็จะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าท้องถิ่นและสามารถขยายตลาดได้มากขึ้น นอกจากนี้ หากชุมชนรอบแก่งละว้าจะจัดหรือพัฒนาสถานที่บริเวณแก่งละว้าให้เป็นศูนย์กลางตลาดนัดปลา ก็จะช่วยให้ชุมชนมีเศรษฐกิจที่ดีขึ้นอีกทางหนึ่ง

3. ปัญหาสุขภาพในชุมชนแก่งละว้าของชาวบ้าน โดยเฉพาะโรคพยาธิใบไม้ตับ ซึ่งยังพบว่าชาวบ้านยังนิยมบริโภคอาหารดิบทุกชนิดในชุมชน และมักกินร่วมกับการดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ เพราะคิดว่าแอลกอฮอล์จะช่วยทำให้อาหารสุกและฆ่าพยาธิได้ นอกจากนี้ ยังพบว่าชาวบ้านอีกจำนวนไม่น้อยป่วยด้วยโรคเบาหวาน และมีจำนวนไม่มากนักที่ป่วยเป็นมะเร็งและโรคเอดส์ อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวมแล้วพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีสุขภาพดี

4. พื้นที่แก่งละว้าใน 20 หมู่บ้าน ผู้นำชาวบ้าน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชาวบ้านมีอัธยาศัยดี ทุกหมู่บ้านมีลักษณะเป็นชุมชนดั้งเดิม มีวัฒนธรรมฮิด คอง ตามประเพณีอิสาน โดยอาศัยวัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา อย่างไรก็ตาม ในความเป็นชุมชนดั้งเดิมซึ่งบ่งบอกถึงความสามัคคี/ความร่วมมืออันดีของชาวบ้านในชุมชน หากจะได้มีการฝึกสอนการฟ้อนรำ และดนตรีพื้นบ้านแก่ชาวบ้านเพื่อนำมาแสดงในงานประเพณีหรือเทศกาลต่างๆ ก็จะช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนและส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

5. แก่งละว้าเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่อุดมสมบูรณ์ เป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำของประชาชนในท้องถิ่น แม้ว่าจะไม่มีการสร้างกฎกติกาในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบริเวณแก่งละว้า แต่ชาวบ้านในชุมชนได้มีการช่วยกันดูแลและไม่มีการแย่งชิงทรัพยากรจากแหล่งน้ำนี้ ในด้านศักยภาพของพื้นที่แก่งละว้า พบว่ามีสภาพภูมิทัศน์ที่สวยงามอีกทั้งสถานที่ตั้งไม่ไกลจากตัวเมืองขอนแก่น จึงมีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาให้แก่งละว้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดขอนแก่น

Abstract

248103

The main objective of the research was to survey on Kang Lawa potential in order to formulate on integration of research and development works for Khon Kaen University. The period of the study started from May 2009 to April 2010.

The study was qualitative research. In-depth interview and focus group techniques were used as the research methodology. Kamnans, village leaders, women leaders, village public health volunteers, youth leaders and some villagers in the area were project purposive samples. After collecting data, we analyzed the data in the model of descriptive analysis pattern.

Scope of the study areas around Kang Lawa are as follows :-

<u>District</u>	<u>Sub-district</u>	<u>Village</u>
Banhad	Kok Samrarn	Ban Kok Samrarn Moo 1, 11, 14 Ban Don Por Dang Moo 5, 16 Ban Nong Hua Chang Moo 8
Banpai	Banpai	Ban Pao Moo3 Ban Non Lamom Moo 4 Ban Thart Moo 5 Ban Pa-dang Moo 6
Banpai	Muang Peer	Ban Muang Peer Moo 1, 2, 8 Ban Nong Nangkwan Moo 9 Ban Lawa Moo 5, 6, 10 Ban Kharm Varee Moo 14 Ban Chi Kok-kor Moo 7, 13

The research study found that :-

1. Kang Lawa and 20 villages in Kok Samrarn, Muang Peer, and Ban Pai sub-districts which are around there, are suitable and high potential areas to be learning center and operating sites for Khon Kaen University in research and development works.

2. Community development activities make villagers diligent and enthusiastic. They participate and work efficiently eventhough they have some problems about the limited of their occupation development and marketing for their products. Then, if academicians help them in these threats, it would make value-added for their products and good for marketing as well.

3. Health problems in the area are quite serious especially opisthorchis viverrini. Eventhough villagers know that consumption behavior especially to consume rare fish or meat is the main cause of the problem, but they still have the same consumption behavior in their way of life. Other affections such as diabetes, cancer, and HIV-Aids were found in the area.

4. Kang Lawa is traditional community, then the leaders and villagers respect to their leaders and the olds and conform to northeast culture and tradition. Otherwise, temples are center for their religion ceremony. Training on northeast music and dance are villagers needs in order to show in many festivals while to conservate northeast arts and cultures.

5. Kang Lawa is a big reservoir. It is beautiful, plenty of resources, and useful for local way of life. Eventhough there is no any conservative regulation, but villagers join to conservate and want to develop the reservoir. The potential basis of Kang Lawa can be developed to be new travel place in Khon Kaen Province.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข - ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง - จ
สารบัญ.....	ฉ - ช
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มาของประเด็นการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	1
1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย.....	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
1.5 กรอบแนวความคิด.....	3
1.6 นิยามศัพท์.....	3
2 การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	
3.1 ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง.....	20
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	20
3.3 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
4 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 ลักษณะทั่วไปของแก่งละว้า.....	22
4.2 ลักษณะทั่วไปของชุมชนและพื้นที่รอบแก่งละว้า.....	24
4.3 การประเมินศักยภาพชุมชน/พื้นที่แก่งละว้า.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	สรุปและข้อเสนอแนะ
5.1	สรุปผลการศึกษา..... 54
5.2	ข้อเสนอแนะ..... 59
บรรณานุกรม.....	62
ภาคผนวก.....	64